

foreslaaet, at man skulde gaa ud at erhverve tilstrækkelige Arealer til det offentlige ved frit Køb, hvor dette var muligt til rimelig Pris; og hvor dette ikke var muligt til rimelig Pris, skulde Staten have Bemyndigelse til af Hensyn til Almenvellet at skaffe de nødvendige Arealer ved Ekspropriation, saa at de Formaal kunde tilfredsstilles, man af Hensyn til Samfundet som Helhed fandt det ønskeligt at opstille. Jeg vil gerne understrege dette meget stærkt, fordi jeg mener, at det er den rigtige Maade at gaa frem paa, og at det er den rigtige Maade endnu. Vort Lovforslag var bygget paa en saadan Maade, at Ekspropriation af Jord ikke kunde foretages, medmindre Forsøg paa at erhverve tilstrækkelig Jord til rimelig Pris i det frie Marked viste sig resultatløst.

Nu vil man altsaa gøre et Forsøg paa at bruge den samme Fremgangsmaade uden nogen Ret for Staten til at ekspropriere de nødvendige Arealer. Jeg skal for mit Vedkommende ikke modsætte mig dette ud fra den Betragtning, at et Lovforslag som dette med dets § 2 efter min Mening er brugeligt — det skal nok vise sig — under en Nedgangsperiode. Det er fuldkommen ubrugeligt under en Opgangsperiode. Forholdene med Hensyn til Jordomsætningen indenfor dansk Landbrug vil i den kommende Tid efter alt at dømme forme sig paa følgende Maade, at de Konjunkturer, der venter det danske Landbrug, vil faa Indflydelse paa Jordprisen, ikke mindst for de store Landbrug her i Danmark, og dette vil medføre Mulighed for, at et Lovforslag som det foreliggende er brugbart, medens en Opgangstid altid vil medføre det modsatte. Jeg tror, det vil forme sig paa den Maade, at de prismæssigt faldende Tider for dansk Landbrug vil medføre et stærkt Prisfald for de store Brug her i Danmark. Det vil da blive muligt at købe Arealer fra store Gaarde til billigere Priser, end man gennem flere Aar har været i Stand til at købe saadanne til. Efterhaanden som Prisfaldet virker stærkere paa danske Landbrugsprodukter, virker Prisfaldet tilsvarende stærkest paa de store Brug, og jeg tror, der er nogen Sandsynlighed for, at hvis man bruger disse Midler, som man har stillet til Raadighed efter det før behandlede Lovforslag vedrørende Oprettelsen af Husmandsbrug, og jeg vil gerne sige, hvis man bruger flere end disse Midler, saa kan man ved et dygtigt Arbejde fra Udstykningsforeningernes Side foretage Jordkøb til rimelig Pris og paa god Maade.

Jeg vil gerne her straks have Lov til

at sige, hvad jeg forstaaer ved rimelig Jordpris. Herhjemme i Danmark har vi nu lovfæstet det Forhold, at den Jord, der overgaar fra Lensbesiddelserne til det offentlige, bliver vurderet til Erstatning af de kommunale Vurderingsmyndigheder. De Parceller, som man udstykker paa disse Arealer, bliver undergivet den samme Vurdering, og deres Jordværdi bliver ansat med Tillæg for den Kulturværdi, som Jorden indeholder i det Øjeblik, den afleveres. Rimelig Jordpris vil da være Jordværdien efter Ejendomsskyldvurderingen i 1920 med et Tillæg for høj Kulturværdi eller et Fradrag for misrøgtet Tilstand, saaledes at Staten erhverver Jorden paa de Betingelser, hvortil den atter i Henhold til Loven af 4. Oktober 1919 kan afhænde disse Arealer. Jeg er ikke tilbøjelig til at tro, at disse Fordringer til Jordkøb kan tilfredsstilles under de nuværende Forhold. Jeg har talt med flere Udstykningsforeningers ledende Mænd, dygtige Forretningsfolk, om dette Forhold, og de har for mig fremført, at som Tiderne former sig nu, er det meget sandsynligt, at naar Udstykningsforeningerne i større Udstrækning bliver taget i Brug i denne Sags Tjeneste, vil de ved Hjælp af Foreningernes Midler som gode Betalere og som ledede af Mænd, der har Forstand paa Handel med Ejendomme, være i Stand til mange Gange at gøre en god Forretning ved at købe en stor Proprietærgaard, hvoraf de kan anvende til Udstykning maaske Halvdelen af Arealet, medens de paa Ejendommen værende Bygninger og Restpartiet kan sælges til en i Forhold til den samlede Ejendoms Pris betydeligt større Salgssum. Naar man handler paa denne Maade, maa man altid klare sig dette Spørgsmaal: Hvor stor er Jordværdien for denne store Landejendom efter Jordens Bonitet og Beliggenhed? — og enhver Mand, der har Forstand paa disse Ting, kan meget hurtigt skønne over, hvor stor Jordens Værdi er o. s. v., naar den skal anvendes til Udstykning — for saa ved man, at Staten er villig til paa de Egne, hvor der er Brug for Jord, at overtage 300—400 Tdr. Land til denne Jordværdiansættelsespris plus Tillæg for Kulturtilstanden, og kan hurtigt og dristigt disponere paa en saadan Maade, at man kan redde den Købesum, man giver for den samlede Ejendom. Jeg nævner dette Forhold af to Grunde. For det første, fordi jeg for mit Vedkommende vilde mene, at det at gaa ud i den frie Omsætning og købe Jord til det offentlige uden at have en klar Forstaaelse af, hvad man mener med rimelig Jordpris,